

ГОДИШНИК

НА

СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ
„КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

КАТЕДРА ПО ИСТОРИЯ И ТЕОРИЯ НА КУЛТУРАТА

ANNUAIRE

DE

L'UNIVERSITE DE SOFIA
„KLIMENT OHRIDSKI“
FACULTE D' HISTOIRE

CHAIRE D'HISTOIRE ET DE THEORIE DE LA CULTURE

ГОДИШНИК

НА

СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ
„КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

КАТЕДРА ПО ИСТОРИЯ И ТЕОРИЯ НА КУЛТУРАТА

ANNUAIRE

DE

L'UNIVERSITE DE SOFIA

„KLIMENT OHRIDSKI“

FACULTE D' HISTOIRE

CHAIRE D'HISTOIRE ET DE THEORIE DE LA CULTURE

СОФИЯ. 1988. SOFIA

ИЗДАТЕЛСТВО НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

EDITIONS DE L'ACADEMIE BULGARE DES SCIENCES

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

проф. д-р *Николай Генчев* (гл. редактор), проф. д-р *Аксиния Джурова*, проф. д-р *Елит Николов*, гл. ас. к.ф.н. *Димитър Гинев* (научен секретар)

© Софийски университет „Климент Охридски“
Исторически факултет
1988
с/о Jusautor, Sofia

941Б(05)

Редактор М. Славейкова Коректор Л. Тасева Техн. редактор Ал. Иванов

Дадена за набор на 11.IV.1986 г.	Подписана за печат на 20.IV.1988 г.
Излязла от печат на 27.IV.1988 г.	Печ. коли 14,88 Изд. коли 19,28 УИК 22,82
Изд. индекс 10392	Тираж 550 Формат 700/1000/16
Код 28 <u>9531422411</u>	Цена 3,49 лв.
<u>0602-15-88</u>	

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Предговор	5
Николай Генчев — Статистически наблюдения върху състава на средновековната българска интелигенция	7
Аксиния Джурова — Източната и Западната църква	40
Димитър Аврамов — Проблемът за националното в изкуството ни през двадесетте години	71
Атанас Натев — Многоизмерната проектодействителност	85
Ивайло Знеполски — Шокът като културна необходимост (Валтер Бенямин и дискусията за характера на съвременната култура)	97
Елит Николов — Сравнителното културознание (социални корени, научни предпоставки, понятие)	109
Димитър Гинев — Историческа динамика на немарксистското културологическо познание (Методологически проблеми)	133
Райна Митева — Чуждите пътеписи като извор за историята на градската култура на Българското възраждане	151
Росица Йорданова — Предварителни наблюдения върху зооморфните изображения в декоративната каменна пластика от Плиска и Преслав IX—X век (репертоар и функции)	171
Румен Даскалов — Отправни точки на Веберовата интерпретация на религиите	184
Татяна Вучева — Тинторето и натурфилософията на Франческо Патрици	206
Владимир Несторов — Художествена култура и всекидневие	220

S O M M A I R E

n troduction	5
Nikolaj Gencev — Statistical observations on the composition of the mediaeval Bulgarian intelligentsia	38
Aksinia Džurova — The Eastern and the Western church	70
Dimitar Avramov — The problem of the national element in Bulgarian art in the 'twenties	84
Atanas Natchev — Multidimensional projected reality	96
Ivajlo Znepolski — Shock as a cultural necessity (Walter Benjamin and the discussion on the character of contemporary culture)	108
Elit Nikolov — Comparative cultural history (Social roots, scientific premises, concepts)	132
Dimitar Ginev — The historical dynamics of non-Marxist culturological knowledge (Methodological problems)	150
Rajna Miteva — Foreign travel books as sources for the history of urban culture in the Bulgarian National Revival	169
Rosica Jordanova — Preliminary observations on the zoomorphic images in the decorative stone sculptures of Pliska and Preslav, 9th-10th century (Repertory and functions)	183
Rumen Daskalov — Points of departure in Weber's interpretation of religions	205
Tatjana Vučeva — Tintoretto and the nature philosophy of Frančesko Patrici	218
Vladimir Nestorov — Artistic culture and daily life	237

ПРЕДГОВОР

Съвременното културологическо познание е твърде нееднородно както от тематична, така и от методологическа гледна точка. В него трудно биха могли да бъдат намерени такива принципи, които да послужат като надеждна основа за дедуктивно изграждане на културологията по подобие на повечето традиционни хуманитарни научни дисциплини, превърнали се отдавна в университетски учебни предмети. В културологическото познание по-скоро има самостоятелни „проблемни ядра“, за чието разглеждане и решаване възникват различни методологически модели, изграждат се множество изследователски програми, подходи и теории, институционализират се слабо свързани помежду си научни дисциплини. В крайна сметка пред нас е една изключително сложна „интерферентна картина“, получена от наслагването на „проблемни кръгове“ с твърде разнороден характер — културфилософски, културсоциологически, историко-културни, културантропологически, културекологически, епистемологически и др.

Целта на катедрата по история и теория на културата към историческия факултет на Софийския университет е методологическото осмисляне на съвременното състояние на културологическото познание във всички негови измерения. Пътят към достигането на тази цел минава през построяването на цялостна изследователска програма, чиито задачи могат да бъдат обобщени така: а) разработване на клас от базисни модели за културата (структурно-функционален, онтолого-интерпретативен, информационно-комуникативен и други); б) осмисляне на системата от културологически дисциплини върху основата на тези модели; в) изучаване на логикопознавателните стандарти за всяка от тези дисциплини; г) изграждане на системата от учебни предмети по културология и на дидактиката за всеки един от тях (история на културата, теория на културата, културно-историческа реконструкция на историята на изкуството, социокултурни проблеми на научното познание, сравнително културознание, теория на масовите комуникации и т. н.).

Значителна част от реализацията на така очертаната програма ще става на страниците на годишника на катедрата, чийто първи том е настоящето издание. Както в него, така и в бъдещите томове студентите ще се отнасят до широк жанров и тематичен спектър — методологически и епистемологически изследвания, изкуствоведски и литературоведски анализи, културно-исторически интерпретации, критически рефлексии, сравнителни изследвания и други. Това многообразие се диктува, от една страна, от мащаба на изследователската програма на катедрата, а, от друга — от непосредствените задачи на учебния процес. Независимо обаче от конкретната тематична насоченост и от спецификата

на използваните средства „отправната система“ във всяка студия е и ще бъде културологическата гледна точка, т. е. изследването на съответния предмет не просто като завършена структура, подлежаща на формално-семиотичен анализ, а като културно-исторически обусловена и определена реалност, чиято интерпретация представлява потенциално безкраен изследователски диалог.

Студиите в годишника имат характер както на самостоятелни теоретични разработки по приложение на културологическия подход в историческата наука, изкуствознанието, естетиката, социологията, социалната психология и наукознанието, така и на учебни материали, които ще бъдат от съществено значение за подготовката на студентите специализанти към катедрата. Не на последно място годишникът ще служи като средство за осъществяване на творческа комуникация между катедрата и други звена, занимаващи се с културологически изследвания.

От Редакционната колегия